

THE CHROMATIC TERMS *RED* AND *BLUE* IN DICTIONARIES. LEXICO-SEMANTIC ANALYSIS

TERMENII CROMATICI *ROȘU* ȘI *ALBASTRU* ÎN DICȚIONARE. ANALIZĂ LEXICO-SEMANTICĂ

Iuliana-Florina PANDELICĂ
Școala Doctorală „Alexandru Piru”
Universitatea din Craiova
iuliap51@hotmail.com

Abstract

Over time, color terms were the subject of various researches, especially lexical-semantic, and in this paper we will focus on the presence of two of these terms in lexicography, blue and red.

We will carry out a comparative analysis of nominal structures and fixed expressions containing chromatic terms bleu / blue and rouge / red in French and Romanian, in order to show similarities and differences between structures built in French with bleu and rouge and structures that we find in French-Romanian dictionaries as equivalent to those in French. This comparative analysis will be performed on two axes, the common language, on the one hand and the specialized language, on the other hand.

Rezumat

De-a lungul timpului, termenii care desemnează culoarea au făcut obiectul a numeroase cercetări, cu precădere lexico-semantice, iar noi ne vom ocupa în prezenta lucrare de prezența a doi dintre acești termeni în lexicografie, albastru și roșu.

Vom realiza o analiză comparativă a unor structuri nominale și a unor expresii care conțin termenii cromatici bleu/albastru și rouge/roșu în limba română și în limba franceză, cu scopul de a arăta asemănările și deosebirile dintre structurile construite în limba franceză cu termenii bleu și rouge și structurile pe care le găsim în dicționarele francez-român ca echivalent al celor din limba franceză. Această analiză comparativă va fi realizată pe două axe, cea a limbii comune, pe de o parte, și cea a limbii de specialitate, pe de altă parte.

Key words: *lexicography, blue, red, fixed expressions*

Cuvinte cheie: *lexicografie, albastru, roșu, expresii fixe*

1. Introducere

Ne-am putea imagina viața fără culoare? Cum am putea descrie o pădure în lunile de toamnă sau revenirea la viață a naturii în fiecare primăvară? Ce cuvinte am folosi pentru a descrie florile de câmp sau frumusețea unui răsărit privit la malul mării? După ce alte criterii ne-am alege ținutele pentru ocaziile speciale din viața noastră? După părerea noastră, viața noastră ar fi mult mai săracă, mai ternă, mai lipsită de... culoare. Până și descrierea acestei proiecții o putem face mai plastică folosind o expresie care conține noțiunea de culoare (*a fi lipsit de culoare, fără culoare*). Vocabularul, la rândul lui, ar fi mai sărac fără acești termeni de culoare.

Pe de altă parte, dacă ne gândim la nuanțele pe care le poate avea o culoare și la alegerile și diferențele dintre diferitele nuanțe dintr-un domeniu specializat de exemplu, ne dăm seama că nu ne putem limita la cei unsprezece termeni de bază pe care i-au identificat Brent Berlin și Paul Kay

(1969) în lucrarea *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*. Potrivit celor doi autori, următorii termeni de bază desemnează culorile: *negru, alb, roșu, verde, galben, albastru, maro, portocaliu, roz, violet și gri*. În domeniul comerțului, de exemplu, există o clasificare denumită RAL, care datează din 1927 (dată la care înregistra 40 de culori și nuanțe), în prezent numărul culorilor și nuanțelor înregistrate în această clasificare fiind de aproximativ 2000.

Fie că vorbim despre albastru sau despre roșu, care fac parte din culorile de bază, fie că vorbim despre alte culori care nu intră în această categorie, în vocabularul nostru apar atât termenii de bază (*albastru, roșu*), cât și diferite structuri (*colocații, locuțiuni, expresii*) construite pornind de la acești termeni.

În prezenta lucrare, ne-am propus să facem o analiză comparativă a expresiilor care conțin termenii cromatici *albastru* și *roșu* în limba română și în limba franceză. Am ales cele două culori din mai multe motive: ambele intră în categoria culorilor primare, fie că este vorba despre sinteza aditivă sau despre sinteza substractivă, prin urmare au același statut din punct de vedere științific; din punct de vedere al categorizării calde / rece, albastrul este o culoare rece, iar roșul este o culoare caldă; ambele culori au făcut obiectul multor studii, dintre care menționăm lucrările lui Michel Pastoureau (*Bleu. Histoire d'une couleur* și *Rouge. Histoire d'une couleur*). După Pastoureau, „albastrul este de departe culoarea preferată a tuturor europenilor, cu mult înaintea verdelui și al roșului” (PASTOUREAU, 2000, 11), iar roșul „apare în societățile antice nu numai drept prima dintre culori, ci și drept culoarea prin excelență” (PASTOUREAU, 2016, 11) (traducerea noastră).

Obiectivul nostru este să demonstrăm în ce măsură termenii cromatici care apar în expresiile din limba franceză (*bleu, rouge*) își găsesc corespondent în termenul cromatic echivalent din limba română (*albastru, roșu*). Vom face această analiză din două perspective: cea a limbii comune și cea a limbii de specialitate, pentru a constata dacă există similitudini și deosebiri între cele două categorii.

Prin urmare, din corpusul pe care l-am constituit vor face parte atât termenii de culoare menționați, cât și expresiile în care aceștia se regăsesc. Toate aceste elemente provin din dicționare francez-român pe care le-am utilizat în scopul prezentei cercetări (dicționarele citate în bibliografie) și de pe site-ul CNRTL (Centre National de Ressources Textuelles et lexicales).

2. Analiza comparativă a corpusului

În cele ce urmează, vom realiza o analiză comparativă a celor doi termeni cromatici, pornind de la termenii și expresiile identificate în limba franceză. După Michel Pastoureau, „Societatea însăși este cea care «face» culoarea, cea care îi oferă vocabularul și definițiile, cea care îi construiește codurile și valorile, cea care îi organizează practicile și îi stabilește mizele” (PASTOUREAU, 2016, 10) (traducerea noastră). Toate aceste aspecte legate de culoare și de statutul ei în cadrul unei societăți se reflectă în primul rând la nivelul lexicului.

Analiza noastră va fi efectuată pentru fiecare culoare separat, traduse atât ca termeni individuali, cât și în structuri mai mult sau mai puțin fixe, precum și în funcție de apartenența la limba comună sau la limba de specialitate.

2.1. *Bleu / Albastru*

Prima culoare asupra căreia ne vom opri este albastrul. Dacă auzim acest cuvânt, fiecare dintre noi îl asociază, pe de o parte, unei imagini, în general cea a cerului sau cea a mării, iar pe de altă parte ne sugerează un sentiment (de calm, de liniște, de prospețime sau de infinit).

Este foarte interesant de urmărit dacă această simbolistică se menține și la nivel frazeologic.

2.1.1. Termeni și structuri nominale binare care aparțin limbii generale

Vom începe analiza cu termenului de bază *bleu / albastru* care apare atât autonom (ca adjectiv și ca substantiv), cât și în structuri nominale binare (situație în care acesta poate fi din nou adjectiv sau substantiv):

Franceză	Română
bleu	bleu, albastru, azuriu (adj.) (culoarea) albastru (s.m.) / culoare albastră
bleu	albăstreală, scrobeală albastră vânătaie (fam.)
bleu (de travail)	salopetă (de lucru)
bleu	recrut / boboc, nou venit într-un liceu (fam.)
du gros bleu	vin prost
un bas-bleu	scriitoare pedantă
col bleu	1. – 2. muncitor
colère bleue	furie oarbă
conte bleu	basm
contes bleus	minciuni, cai verzi pe pereți, povești de adormit copiii
cordons bleus	gospodină pricepută, rafinată
petit bleu	vin prost
peur bleue	frică strașnică / grozavă
heure bleue	-
menton bleu	-
Pays bleu	-

Observăm că termenul francez *bleu*, în cazul în care apare independent, are patru sensuri, pe care le-am marcat separat, tocmai pentru a-i remarca polisemia și pentru a putea observa mai ușor în ce măsură limba română utilizează termenul echivalent *albastru*. Din cele 16 situații, observăm faptul că numai în situația în care limba franceză a folosit termenul *bleu* cu sensul primar, cel de culoare, acesta este redat în dicționarele românești consultate prin termenul *albastru* sau prin derivate (*albăstreală*). Chiar dacă *bleu* (de travail) este, în general, de culoare albastră, limba română nu traduce termenul *bleu*, ci utilizează termenul care desemnează în mod curent acest obiect vestimentar.

Conform CNRTL, sintagma *col bleu* are două sensuri : *marin* (marinar) și *ouvrier* (muncitor), însă în dicționarele care fac obiectul analizei noastre am găsit corespondent doar pentru al doilea sens, motiv pentru care am marcat lipsa traducerii pentru primul sens.

În toate celelalte situații, termenul *bleu* din limba franceză nu se regăsește tradus în sintagmele din limba română prin termenul cromatic corespondent (*albastru*), ceea ce poate fi explicat prin faptul că traducătorii au folosit expresiile echivalente din limba română, de unde tragem concluzia că aceasta nu folosește termenul *albastru* pentru situațiile date. De exemplu, structura *colère bleue* este tradusă prin *furie oarbă*, fără să apară un termen cromatic (care, dacă ar apărea, ar fi, după părerea noastră, *roșu*).

Pentru trei din cele 16 structuri (*heure bleue*, *menton bleu*, *Pays bleu*), nu am găsit traducere în dicționarele consultate.

2.1.2. Termeni și structuri nominale binare care aparțin limbii de specialitate

Pentru a doua categorie, respectiv a termenului cromatic *bleu* utilizat autonom sau în structuri nominale binare aparținând unor domenii specializate, vom preciza domeniul de activitate în care acesta apare.

Franceză	Română
un bleu	hematom (med.)
les Bleus	echipa națională de fotbal a Franței (Albaștri) (sport)
Bleu d'Auvergne	varietate de brânză (alim.)
Bleu de Bresse	varietate de brânză (alim.)

enfant bleu	copil suferind de maladia albastră (med.)
houille bleue	energia valurilor, a mareelor
maladie bleue	maladia albastră (cardiopatie cianogenă) (med.)
un petit bleu	telegramă (înv.)
steak / bifteck bleu	friptură / bifteck în sânge (alim.)
zone bleue	zonă centrală a unui oraș (urb.)
la grande bleue	-
officier bleu	-
or bleu	-
papier bleu	-

Din analiza acestei categorii, observăm că există două domenii în terminologia cărora această culoare este prezentă cu precădere: medicină (*bleu, enfant bleu, maladie bleue*) și alimentație (*Bleu d'Auvergne, Bleu de Bresse, steak / bifteck bleu*). La nivelul traducerii în limba română însă, termenul cromatic *albastru* nu se manifestă decât în domeniul medical, în alimentație neapărând deloc.

În ceea ce privește celelalte structuri, aparținând altor domenii (poștă, sport, urbanism etc.), limba română nu folosește deloc termenul cromatic *albastru* pentru a traduce *bleu*, mai mult chiar, pentru unele dintre acestea (*la grande bleue, officier bleu, or bleu, papier bleu*) nu există echivalent reținut de dicționarele consultate, iar pentru altele este folosită mai degrabă o explicație (*Bleu d'Auvergne* și *Bleu de Bresse*, ambele fiind traduse prin *varietate de brânză*). Acest fapt poate fi datorat bogăției de sortimente de brânzeturi pentru care Franța este renumită, sortimente care nu pot avea corespondent în limba română tocmai limitei de varietăți pe care o înregistrează în acest domeniu gastronomia românească. În general produsele tradiționale își găsesc greu un corespondent în orice altă limbă, lexicografii înregistrând în dicționare explicația produsului, tocmai din lipsa unui echivalent.

2.1.3. Expresii care aparțin limbii generale

Frazeologia este un domeniu prin care o limbă își manifestă bogăția, iar o persoană care învață o limbă străină își măsoară gradul de cunoaștere a limbii în cauză.

Termenii cromatici apar în numeroase expresii fixe, pentru care este foarte posibil ca traducătorii să nu găsească un echivalent în limba țintă. În corpusul nostru am introdus următoarele expresii:

Franceză	Română
avoir une peur bleue	a trage o spaimă, a i se face inima cât un purice
avoir les mains bleues de froid	a avea mâinile vinete de frig
avoir le sang bleu	a avea sânge albastru
être bleu de quelqu'un	a fi îndrăgostit de cineva
en être tout bleu	a fi, a rămâne uluit ; a rămâne cu gura căscată / tablou / mască
en faire voir de bleues à qqn.	a-i face cuiva zile fripte / sânge rău / viață amară
en rester bleu	a fi / a rămâne uluit
en voir de bleues	a o păți ; a-i da prin piele
se mettre dans le bleu	a se îmbăta criță ; a se chercheli
n'y voir que du bleu	a nu pricepe o iotă
	a se uita ca pisica-n calendar
	(arg) a lua plasă, a se înșela
passer au bleu	fam. a face uitat, a nu menționa; a face să dispară

După cum se observă din exemplele de mai sus, în cazul termenului *bleu*, am găsit în dicționarele consultate pentru a ne constitui corpusul în limba franceză 16 expresii, dintre care sunt traduse 11 în limba română, toate aceste expresii făcând parte din limba comună. Cu toate că în limba română se folosește expresia *inimă albastră*, în dicționarele pe care ne-am întemeiat analiza expresiile *avoir des bleus à l'âme* și *avoir du bleu au cœur* nu se regăsesc. Potrivit dicționarului explicativ online „Inimă-albastră = a) inimă tristă; tristețe; b) necaz, mânie, furie”.

Un alt exemplu este o expresie care are la bază o sintagmă foarte cunoscută folosită în special în literatura noastră (*floare albastră*), care ar fi putut așadar să-și găsească un echivalent este *être fleur bleue*, însă în dicționarele vizate de noi aceasta nu există.

Ultimele două expresii care nu beneficiază de traducere în dicționarele consultate sunt *être dans le bleu* și *faire (le) bleu*.

2.1.4. Expresii care aparțin limbii de specialitate

Spre deosebire de franceza comună, care este destul de bogată în expresii fixe construite în jurul culorii *bleu*, în franceza specializată am găsit în dicționarele consultate trei expresii, doar două dintre acestea găsindu-și corespondent în limba română.

Franceză	Română
cuire une truite au bleu	a fierbe un păstrăv aruncându-l direct în apă fiartă
passer au bleu	a delapida
	a albăstri rufe
détenir le ruban bleu	-

Dintre cele două expresii traduse în dicționarele românești, una (*passer au bleu*) apare atât în limba curentă (cu sensurile *a face uitat*, *a nu menționa* și *a face să dispară*), cât și în limba de specialitate – în domeniul juridic – tradus prin *a delapida*. Din punct de vedere semantic, al doilea sens din limba comună se apropie de această din urmă întrebuintare (*a delapida* fiind definit de DEX online drept „a sustrage, a fura, bani sau alte bunuri din avutul statului”, ceea ce poate să însemne, într-un limbaj familiar „a face să dispară” (conform definiției extrase DEX online).

Cea de a treia expresie identificată pentru limba de specialitate, respectiv *détenir le ruban bleu*, nu am găsit traducerea în dicționarele consultate.

2.2. Rouge/ Roșu

Cea de a doua culoare care face obiectul cercetării noastre actuale este roșul. Una dintre culorile calde, alături de galben și portocaliu, culoarea roșie este o culoare foarte puternică, o culoare care nu ne lasă indiferenți în momentul în care o privim și o culoare pe care o alegem de multe ori cu intenția de a transmite un mesaj. În general, o culoare ne transmite ceva, însă de multe ori și noi la rândul nostru ne folosim de ea pentru a transmite și uneori pentru a provoca. Din punct de vedere simbolistic, roșul este pasiune, iubire, dar și furie, rușine sau agresivitate. Roșul ne pune sângele în mișcare, roșul înseamnă viață, dar tot el este cel care ne și oprește (de exemplu, lumina roșie a semaforului sau semnele care-l conțin pentru a marca interdicția), mergând până la a marca etapa finală a vieții, respectiv moartea (de exemplu, sângele vărsat, sacrificiul eroilor, în general).

Așa cum am menționat în cazul culorii *roșu*, va fi interesant de observat în ce măsură această simbolistică reiese din termenii și structurile analizate.

2.2.1. Termeni și structuri nominale binare care aparțin limbii generale

În cele ce urmează vom prezenta sensurile termenului *rouge / roșu* și structurile nominale binare în care acesta intră potrivit dicționarilor consultate.

Acestea sunt:

Franceză	Română
rouge	roșu (adj.)
	roșu (s.m), culoarea roșie
rouge	ruj (de buze)
rouge	roșeață, aflux de sânge în obraz (fig.)
du gros rouge	băutură de proastă calitate / poșircă

Ca și în cazul termenului *bleu*, am identificat mai multe sensuri ale termenului roșu, pe care le-am preluat separat, însă se poate observa cu ușurință că aceste exemple nu sunt foarte numeroase. Trei dintre ele sunt sensurile termenului *rouge*, toate trei făcând referire la culoarea propriu-zisă (chiar dacă, de exemplu, rujul de buze poate avea diferite nuanțe și chiar altă culoare decât roșu), iar cel de-al patrulea exemplu, *gros rouge*, beneficiază de o traducere asemănătoare din punct de vedere semantic cu cea pe care o are expresia *gros bleu*: prima structură nominală este tradusă prin *băutură de proastă calitate / poșircă*, iar cea de a doua prin *vin prost*.

2.2.2. Termeni și structuri nominale binare care aparțin limbii de specialitate

În continuare vom compara termenii și structurile binare pe care dicționarele consultate le înregistrează și care sunt folosite în diferite domenii de activitate.

Franceză	Română
rouge	incandecență (metal.)
un rouge	un communist (pol.)
carton rouge	cartonaș roșu (sport)
feu rouge	lumină roșie / semafor (circ.)
Peau-rouge	Piei roșii / Indienii din America de Nord (ist.)
ruban rouge	Panglica roșie a Legiunii de Onoare (ist.)
talon rouge	pantof cu tocul roșu care se purta la Curtea Franței ; nobil, aristocrat (ist.)
viande rouge	carne de vită / de oaie / de cal ; carne roșie (alim.)
vin rouge	vin roșu (enol.)

Toate exemplele de mai sus, pentru care dicționarele noastre au identificat cuvintele sau sintagmele echivalente, chiar dacă termenul cromatic roșu nu este prezent, între termenii folosiți (de ex. *incandecență*, *comunist*) și această culoare există o legătură semantică de necontestat.

2.2.3. Expresii care aparțin limbii generale

Expresiile construite cu acest termen cromatic sunt numeroase în limba franceză generală, iar în limba română, după cum se poate vedea mai jos, nu toate folosesc termenul cromatic echivalent:

Franceză	Română
avoir le rouge au visage	a i se urca sângele la cap
boire un coup de rouge	a bea un păhărel de vin roșu
être au rouge / dans le rouge	a se afla într-o situație primejdioasă
être rouge de honte / de colère / de confusion / de dépit / de honte / de plaisir	a-i crăpa / a-i plesni obrazul de rușine a fi roșu de furie
être rouge comme un coq / une écrevisse / une pivoine / une	a fi roșu / a se înroși ca para focului

tomate / un homard/ un coquelicot/ une cerise	a face să curgă sânge
faire rouge	a tuna și a fulgera ; a fi cu o falcă-n cer și cu una-n pământ; a se supăra de-a binelea; a se mânia; a se înroși de mânie
se fâcher tout rouge	nu mai este cale de întoarcere
le rouge est mis	a fi rău ca dracul / a fi mațe peștrițe / a fi negru la inimă
méchant comme un âne rouge	a întrerupe o activitate ; a rupe relațiile cu cineva ; a face scandal
mettre le rouge	a da cu barda în cineva ; a ataca brutal
tirer à boulets rouges	a-și ieși din minți/ din fire ; a tuna și a fulgera; a se înfuria ; a vedea roșu în fața ochilor ; a se face foc și pară
voir rouge	

În traducerea celor douăsprezece expresii din limba franceză, expresiile din limba română utilizează *roșu* doar pentru cinci dintre acestea, însă aceste expresii nu sunt singurele folosite pentru a exprima același lucru. Așadar, numai două expresii folosesc ca unică variantă termenul *chromatic* sau un derivat:

- *boire un coup de rouge* - a bea un păhărel de vin **roșu**
- *être rouge comme un coq / une écrevisse / une pivoine / une tomate / un homard/ un coquelicot/ une cerise* - a fi **roșu** / **a se înroși** ca para focului

Un alt fenomen pe care îl observăm este o inegalitate cantitativă între cele două limbi în cazul unor expresii. De exemplu, pentru expresiile din limba franceză :

- *se fâcher tout rouge* (a tuna și a fulgera ; a fi cu o falcă-n cer și cu una-n pământ; a se supăra de-a binelea; a se mânia; a se înroși de mânie)
- *voir rouge* (a-și ieși din minți/ din fire ; a tuna și a fulgera; a se înfuria ; a vedea roșu în fața ochilor ; a se face foc și pară)

limba română are mai multe expresii echivalente.

Desigur, fenomenul acesta se poate remarca și invers, precum în cazul expresiilor

- *être rouge comme un coq / une écrevisse / une pivoine / une tomate / un homard/ un coquelicot/ une cerise*, care au doar două expresii echivalente în dicționarele consultate, respectiv *a fi roșu* / *a se înroși ca para focului*.

Pentru expresiile *agiter le chiffon rouge*, *manger du pain rouge*, *mettre au rouge*, *devenir, être tout rouge*, *ne pas donner un sou rouge*, *être sur liste rouge*, *être la lanterne rouge*, *passer au rouge*, *sortir du rouge* nu am găsit expresii echivalente în dicționarele folosite pentru cercetarea noastră.

2.2.4. Expresii care aparțin limbii de specialitate

Spre deosebire de franceza generală, franceza de specialitate nu este deloc bogată în expresii cu termenul *chromatic* roșu. De fapt, am identificat numai două : *chauffer au rouge*; *porter au rouge* (*un métal*) pentru domeniul metalurgic și *voter rouge* pentru domeniul politic, însă în dicționarele noastre bilingve aceste expresii nu sunt menționate.

3. Concluzii

La începutul prezentei analize, ne propuneam să facem o analiză comparativă a expresiilor care conțin termenii *chromatici* *albastru* și *roșu* în limba română și în limba franceză pentru a

demonstra gradul de echivalență dintre termenii cromatici care apar în expresiile din limba franceză (*bleu, rouge*) și termenii cromatici utilizați (sau nu) în expresiile din limba română (*albastru, roșu*) în dicționarele din care am constituit corpusul.

Din analiza celor doi termeni din perspectiva limbii comune și cea a limbii de specialitate, am constatat existența unor similitudini, dar și a unor deosebiri între cele două categorii:

- în cazul termenului *albastru*, în afară de termenul promatic propriu-zis, acesta apare foarte rar în structurile binare și expresiile din limba română care sunt menționate ca traducerea celor din limba franceză în dicționarele utilizate pentru această analiză, respectiv în limba de specialitate: *maladia albastră* și *copil suferind de maladia albastră, a avea sânge albastru*;
- în cazul termenului *roșu*, acesta are o prezență superioară din punct de vedere cantitativ, fiind utilizat atât în structurile binare din limba comună, cât și în cele din limba de specialitate, precum și în expresiile fixe din cele două categorii: *cartonaș roșu, lumina roșie a semaforului, vin roșu, carne roșie, a fi roșu de furie, a vedea roșu în fața ochilor* etc.

Din punct de vedere simbolistic, precizăm la începutul lucrării că fiecare dintre cele două culori beneficiază de semnificații general recunoscute. *Albastrul* înseamnă calm, liniște, prospețime sau infinit, iar *roșul* pasiune, iubire, viață, moarte, furie, rușine sau agresivitate.

Întrebarea noastră era dacă această simbolistică rezultă și din structurile și expresiile pe care noi le-am identificat în dicționare, însă răspunsul la această întrebare este că, în mare parte,

- *bleu* este folosit în acestea pentru a marca în general un defect sau un sentiment negativ (*vin prost, scriitoare pedantă, furie oarbă, minciuni, cai verzi pe pereți, povești de adormit copiii, frică strașnică / grozavă, a trage o spaimă, a i se face inima cât un purice, a-i face cuiva zile fripte / sânge rău / viață amară, a o păți ; a-i da prin piele, a se îmbăta criță ; a se chercheli*), în afară de expresiile unde este utilizat pentru a descrie culoarea. Cu sens apreciativ îl identificăm în *gospodină pricepută / rafinată*, însă observăm că limba română nu folosește echivalentul *albastru* nici în primul caz, nici în al doilea;
- *rouge*, pe de altă parte, își păstrează în special semnificația negativă: furie (*a fi roșu / a se înroși ca para focului, a se înroși de mânie*), rușine (*a-i crăpa / a-i plesni obrazul de rușine*) sau agresivitate (*a face să curgă sânge, a-și ieși din minți/ din fire ; a tuna și a fulgera*), fără ca limba română să folosească întotdeauna pentru traducerea acestor expresii termenul *roșu*.

Poate că această neconcordanță între simbolistica unei culori și sensurile pe care termenii cromatici le au în limba comună și în limba de specialitate provine din faptul că o culoare este un fapt social, așa cum susține Michel Pastoureau în opera sa.

Bibliografie

Berlin, Brent, Kay, Paul, *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1969

Brăescu, Maria, *Dicționar francez-român : român-francez*, Editura Niculescu, București, 2003

Centre National de Ressources Textuelles et lexicales (CNRTL), accesibil la <http://www.cnrtl.fr/portail/>, consultat la 12 martie 2017

Dicționar explicativ DEX online, <https://dexonline.ro/intrare/delapida/15422>, consultat la 8 martie 2017

Dicționar explicativ DEX online, <http://www.dex.ro/expresie/e3987-inima-albastraa-inima-tristatristete-b-necaz-manie-furie>, consultat la 10 martie 2017

Gorunescu, Elena, *Dicționar francez – român*, Editura Teora, București, 2008

Gorunescu, Elena, *Dicționar frazeologic francez-român, român-francez*, Editura Teora, București, 1993

Haneș, Gheorghina, *Dicționar Francez-Român, Român-Francez*, Editura Științifică, București, 1991

Ilutiu, Vincent, *Dictionnaire français-roumain, roumain-français. Dictionar francez-român, român-francez*, Editura Maison du Dictionnaire, Paris, 2009

Mihaescu-Cîrsteanu, Sanda și Eliade, Irina, *Dictionar francez-român, român-francez*, Editura Teora, București, 1998

Pastoureau, Michel, *Bleu. Histoire d'une couleur*, Éditions du Seuil, Paris, 2000

Pastoureau, Michel, *Rouge. Histoire d'une couleur*, Éditions du Seuil, Paris, 2016

RALCOLOR, disponibil la adresa <http://www.ralcolor.com/>, consultat la 7 martie 2017

